

ادب از کجایم؟ درس چهاردهم

اهداف

- ۱ آشنایی با آداب زندگی و مفاهیم اخلاقی
- ۲ آشنایی با اجزای جمله
- ۳ تقویت درک شنیداری
- ۴ آشنایی با نشانه‌های ساختار بلاغی متن مانند «اول، دوم، سوم و...»
- ۵ آشنایی با بند نتیجه‌گیری

جلسه اول	
۱. تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲. درک متن	۲۰ دقیقه

روش پیشنهادی تدریس

تدریس اعضای گروه

تدریس اعضای گروه

روش تدریس اعضای گروه زمانی قابلیت اجرایی بهتری پیدا می‌کند که بتوان متن درس را به قسمت‌های مختلف تقسیم کرد و درس «ادب از که آموختی؟» دارای این قابلیت است.

مراحل اجرا

۱. متن درس را به چهار قسمت تقسیم کرده و برای هر قسمت شماره بگذارید.
 - (بخش ۱ «دو کس رنج ...»؛
 - بخش ۲ «یکی را گفتند ...»؛
 - بخش ۳ «لقمان را گفتند ...»؛
 - بخش ۴ «مشک آن است ...»
۲. دانش‌آموزان کلاس را به گروه‌های چهار نفره تقسیم کرده و به اعضای گروه‌ها نیز شماره‌های ۱ تا ۴ را بدهید.
 - ۳. به دانش‌آموزان به شرح ذیل فرصت صامت‌خوانی متن درس را بدهید.
 - ۱-۳. دانش‌آموزان شماره ۱ هر گروه فقط بخش ۱ درس را مطالعه کنند.
 - ۲-۳. دانش‌آموزان شماره ۲ هر گروه فقط بخش ۲ درس را مطالعه کنند.
 - ۳-۳. دانش‌آموزان شماره ۳ هر گروه فقط بخش ۳ درس را مطالعه کنند.
 - ۴-۳. دانش‌آموزان شماره ۴ هر گروه فقط بخش ۴ درس را مطالعه کنند.
۴. پس از صامت‌خوانی، دانش‌آموزان هم‌شماره، در گروه‌ها گرد هم آمده، گروه‌های جدید را تشکیل دهند.
 مثال: گروه لاله (همه دانش‌آموزان شماره ۱)، گروه شقایق (همه دانش‌آموزان شماره ۲) و ...

- ۵ دانش‌آموزان در گروه جدید که همه یک متن مشترک را مطالعه کرده‌اند، به نوبت مفهوم دریافتی از مطالعه خود را برای هم‌گروهی‌ها توضیح می‌دهند. تکرار یک مطلب واحد، باعث تثبیت، تکمیل و تعمیق مفهوم محتوا در دانش‌آموزان هر گروه می‌شود.
- ۶ دانش‌آموزان را به گروه‌های اصلی خود برگردانید. (از شماره ۱ تا ۴)
- ۷ در این مرحله دانش‌آموزان از شماره ۱ تا شماره ۴ به ترتیب ۴ قسمت درس را در گروه برای یکدیگر توضیح می‌دهند و آموزش از طریق گروه همسال اتفاق می‌افتد.
- ۸ پس از اتمام گفت‌وگوی دانش‌آموزان در گروه‌ها به جمع‌بندی مطالب بپردازید. در این قسمت نماینده گروه‌ها نیز می‌توانند کمک کنند.
- در پایان با استفاده از رمزینۀ سریع پاسخ، خوانش متن درس را انجام دهید.

جلسه دوم	
۱. دانش‌زبانی	۲۰ دقیقه
۲. تمرین خواندن	۳۰ دقیقه

دانش‌زبانی

درس گذشته جملاتی را آموزش داد که مانند پازلی با دو خانه بودند. قطعه اصلی آن، فعل بود که تعیین می‌کرد با اضافه شدن چند قطعه دیگر به این پازل معنی کامل می‌شود، مثلاً فعلی مانند «رفت» با گرفتن یک قطعه مثل «علی» کامل می‌شد و معنا را انتقال می‌داد. درواقع بدون اینکه به فعل «لازم» و «نهاد» و عبارات و الفاظ دستوری مانند این اشاره کنیم، تنها منطق قرار گرفتن اجزای جمله را آموزش می‌دهیم.

در این درس فعل جمله به گونه‌ای است که پازل جمله، سه خانه‌ای می‌شود. درواقع فعل متعدی است و نیاز به مفعول دارد. باز هم تأکید می‌شود هدف، آموزش دستور نیست لذا از توضیح فعل متعدی و مفعول و غیره پرهیز شود و تنها از طریق بازی با پازل، انواع و اقسام جملات به دانش‌آموزان داده شود تا اجزای آن را جدا کنند یا اجزای جمله را جدا کنند تا آنها پازل را بسازند.

نمونه سؤال

با این واژه‌ها جمله بسازید و نمودار جمله را رسم کنید. پازل این جمله، چند خانه دارد؟

مهربان	پیرزن
کودک	را
خندان	غمگین

تذکر: چنان که ملاحظه می‌کنید با اینکه در این سؤال اشاره‌ای به فاعل و مفعول و فعل و گروه اسمی نشده است، ولی اگر دانش‌آموز، درست جواب داد یعنی همه آنها را درک کرده است.

جلسه سوم	
۱. فعالیت‌های نوشتاری (۱)	۲۵ دقیقه
۲. خواندن با لحن مناسب	۲۵ دقیقه

فعالیت‌های نوشتاری (۱): املا و دانش زبانی
جواب سؤال ۲: (ناظر، منظور، نظر) – (معلوم، علم، عالم) – (عطر، معطر، عطار)

نکته: آشنایی دانش‌آموزان با این واژه‌ها صرفاً به منظور کمک به املاي دانش‌آموز است.

جلسه چهارم	
گوش کن و بگو	۵۰ دقیقه

به توضیحات گوش کن و بگو در درس دوم مراجعه شود.

جلسه پنجم	
۱. فعالیت‌های نوشتاری (۲)	۲۵ دقیقه
۲. تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

فعالیت‌های نوشتاری (۲) : املا

جواب سؤال ۱ : میان تهی – بلند آوازه – هنر نمای

جواب سؤال ۲ : سعی – غازی – لقمان

جلسه ششم	
۱. املا	۳۰ دقیقه
۲. فعالیت‌های نوشتاری (۳) : تمرین خوشنویسی از صفحه هنر و سرگرمی	۲۰ دقیقه

املا : املائی توپ کاغذی

آموزگار بخشی از یک یا چند واژه را داخل تکه‌های کاغذ نوشته (به تعداد دانش‌آموزان) و آن کاغذها را به شکل یک توپ کاغذی محاله می‌کند و از سرگروه‌ها می‌خواهد که کاغذها را به طرف دانش‌آموزان گروه خود پرتاب کنند. دانش‌آموزان بعد از گرفتن توپ‌ها آنها را باز کرده، کامل می‌کنند. سپس معلم از بچه‌ها می‌خواهد به ترتیب پای تخته بیایند و واژه‌ها را به شکل کامل و صحیح بنویسند و بقیه دانش‌آموزان واژه‌ها را در دفتر فعالیت یادگیری خود می‌نویسند. معلم می‌تواند از همین واژه‌ها برای تکلیف شب در قالب تمرین جمله‌سازی استفاده کند.

جلسه هفتم	
۱. ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۳۰ دقیقه
۲. فعالیت‌های نوشتاری (۴) : جدول صفحه هنر و سرگرمی	۲۰ دقیقه

ارزشیابی از فعالیت‌های درس

ارزشیابی آزمون عملکردی نمونه کار در این درس کاربرد دارد. معلم از دانش‌آموز می‌خواهد تا متون کهن درس را به صورت نثر امروزی برگرداند و بنویسد.

جلسه هشتم

۵۰ دقیقه	فعالیت‌های نوشتاری (۵)
----------	------------------------

فعالیت‌های نوشتاری (۵): درک متن

در این درس در ادامه آشنا کردن دانش‌آموزان با ابزارهای صوری انسجام گزاره‌های متن، علائم و نشانه‌های ساختار بلاغی شامل روش‌ها و فهرست‌ها با تکیه بر زمان مانند اول، دوم، سوم و ...، اولین، دومین، ابتدا، نخست، آخر معرفی می‌شود.

جلسه نهم

۳۰ دقیقه	۱. فعالیت‌های نوشتاری (۶)
۲۰ دقیقه	۲. املا

فعالیت‌های نوشتاری (۶): نگارش

این درس در ادامه آموزش انشانویسی پس از معرفی بند مقدمه و بندهای بدنه به بند نتیجه‌گیری پرداخته است که قبلاً توضیح داده شد. در این درس دانش‌آموز با خواندن متن در مرحله تشخیص بندها را با هم مقایسه می‌کند، موضوع هر یک را بررسی می‌کند و ساختار انشا را درک می‌کند. بدیهی است در این درس باید تمرکز معلم بر بند نتیجه‌گیری باشد.

املا

چون متن درس ثمر کهن برای ایجاد مهارت درست‌نویسی در دانش‌آموزان تمرین بیشتری لازم است. تداعی معانی واژه‌ها، به تقویت املاي دانش‌آموزان کمک می‌کند. املاي دو قسمتی شامل املاي تقریری و فعالیت‌های املاي مثل دروس گذشته با هدف ارزشیابی و سنجش میزان پیشرفت مهارت املا نویسی و آموزش املا انجام می‌شود.